

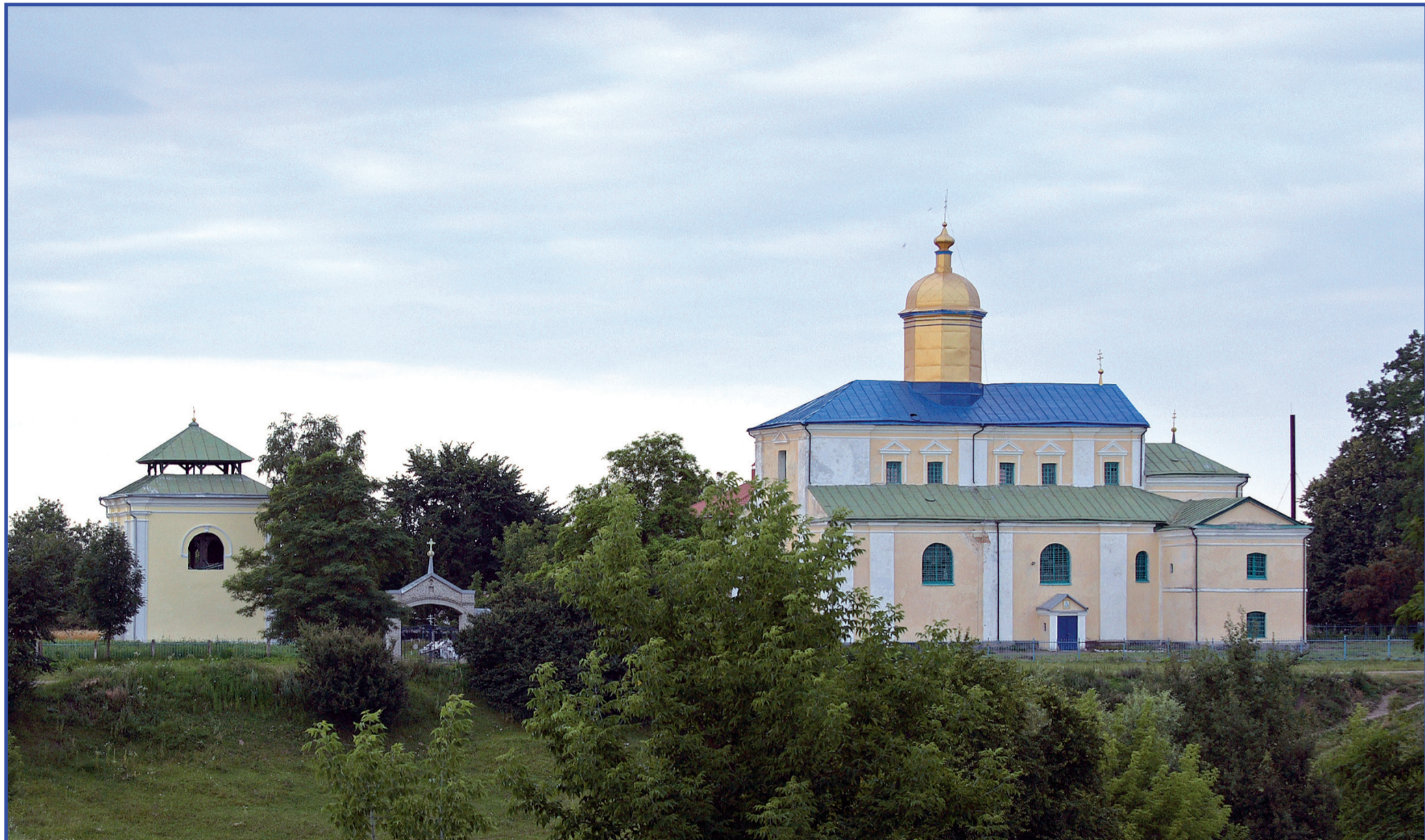

ВОЛИНСЬКІ ЄПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

За єдину Помісну Українську
Православну Церкву!

Часопис Волинської єпархії
Православної Церкви України

№ 4 (173) квітень 2019 р.

Чи не найбільшого розголосу набуло воз'єднання з Православною Церквою України парафії в с. Жидичин Ківерцівського р-ну. Чим завершився конфлікт – читайте на с. 5

Світлина з сайту uk.wikipedia.org

З ЦЕРКОВНОГО КАЛЕНДАРЯ

10 квітня – преподобного Іларіона Нового «Марііне стояння»

Святий Іларіон Новий жив у VIII ст. Ще юнаком без вагань покинув світське життя і вступив до монастиря. Пізніше його висвятили на пресвітера, згодом став ігуменом обителі Пелекита в Малій Азії (тепер це Туреччина).

Господь наділив побожного Іларіона даром творення чудес. Він зцілював сліпих, кривих і сухоруких, відганяв шкідників з полів і виноградників, стримував виганяв злих духів.

Іларіон загинув мученицькою смертю 750 року за вшанування святих образів у час правління імператора Константина Копроніма, який був нещадним іконоборцем.

Вшанування пам'яті преподобного припадає на п'ятий тиждень Великого посту. Цей день по-народному називається Маріїним стоянням і важливий двома визначними богослужіннями: читанням Великого покаянного канону святого Андрія

Критського та звершенням послідування Похвали Пресвятої Богородиці (Субота акафістна).

Рання з Великим канонем звершується в середу ввечері. Це богослужіння надзвичайно зворушливе і водночас дуже тривале. Близько 250 тропарів містяться в каноні (звичайний канон Утрени значно коротший).

Крім цього, читається поділене на дві частини житіє преподобної Марії Єгипетської: вона явила в житті своєму як безодню гріховного падіння, так і висоту святості. Приклад преподобної багатогранний: це й нагадування про особливу небезпеку блудних гріхів, які потім, «мов дикі звірі», терзають душу й тіло; це і заклик до подвигів у справі покаяння – преподобна Марія докладала надзвичайних зусиль для того, щоб позбутися пристрастей, до яких вона звикла і які стали ніби частиною її ества.

Це і приклад того, що, за молитвами Пресвятої Богородиці, Господь ніколи не відкидає грішника, який кається, – навпаки, посилає благодатну допомогу.

11 квітня – мученика Марка, єпископа Арефусійського

Священномученик Марк постраждав за віру в Христа у часи імператора Юліана Відступника. За вказівкою рівноапостольного імператора Константина Великого він зруйнував ідольське капище (щось на зразок храму в язичників). Коли вступив на престол Юліан, то почав переслідувати християн і відроджувати многобожництво, тож вороги вирішили помститися Марку. Святий зрозумів, що замишляють проти нього зло, і став переховуватися, щоб ідолопоклонники не збільшували через нього свою погибель. Однак вони тоді ополчилися на інших християн, і Марк змушений був повернутися, щоб через нього не страждали одновірці.

З великим звірством знущалися над святим і вигадували для нього різноманітні катування. З ганьбою натовп вів Марка по місту і кожний прагнув якомога більше допекти йому. Потім посадили в болото, і діти терзали його за волосся. Після цього Марка повісили і різали ножами та проколювали гострою тростиною, ноги здавлювали спеціальними знаряддями, а вуха обрізали.

Зрештою Марка намастили медом та смальцем, посадили в корзину і у полуденну спеку підняли високо в повітря. Тут його нещадно палило сонце і жалили бджоли та оси. Угодник же проявляв незвичайну мужність.

Ідолопоклонники вимагали від Марка, щоб він або побудував нове капище, або заплатив велику суму грошей. Оскільки святий не зважав на такі вимоги, то язичники поступово знизили суму, яку вимагали, до незначного розміру. Однак Марк не погоджувався заплатити жодної монети на нечестиву справу, хоча було багато людей, готових дати йому необхідні кошти.

Через непереможність святого старця народ утихомирився і відпустив його на свободу. Потім завдяки повчанням Марка відступники повернулися до істинної віри.

Віталій КЛІМЧУК

Наша газета – у Вашу скриньку

Боголюб'язний читачу! Наш часопис – надійна підмога та корисний засіб у духовному житті православного християнина. Аби ця популярна волинська релігійна газета надходила Вам додому – випишіть її у будь-якому поштовому відділенні області, починаючи з будь-якого місяця.

Вартість одного примірника з доставкою – 2 грн 49 к. (без вартості приймання передплати). Індекс у поштовому каталозі обласної періодики – 91241. Архів основних публікацій «Волинських єпархіальних відомостей», радіопередач та інших аудіо-, відео- і текстових документів, церковні новини тощо – в інтернеті за адресою: www.pravoslavivolyzni.org.ua

ВОЛИНСЬКІ ІКОНИ

«РОЗП'ЯТТЯ ХРИСТА»

«Розп'яття Христа». Початок XVIII ст. Дерево, левкас, темпера, гравіювання, сріблення. Походить із церкви Успіння Богородиці с. Качин Камінь-Каширського району. Зберігається в Музеї волинської ікони.

Зображення страсти та смерті Ісуса Христа є домінуючим у мистецтві як східної, так і західної традиції. Тому ця тема – центральний образ кожного християнського храму.

Загальна композиція волинської ікони у цілому відповідає характеру схеми, поширеної в українському мистецтві XVI–XVIII ст. У центрі композиції зображено розп'яття Ісуса Христа, що стоїть на Голгофі. Маляр створив натуралістичний образ страдного і померлого Ісуса. Його тіло провисло на масивному чотириконечному хресті. На голові, схилений до правого плеча, – терновий вінець, з-під якого по ликові та шиї стікають краплі крові. Долоні, пробиті гвіздками, зведені від болю. Чресла Христа покриті білим оперезанням, широкі кінці якого вільно розвіваються м'якими банками. Над його головою – табличка у вигляді сувою з написом: «ІНЦІ» – Ісус Назарянин Цар Іудейський. Обабіч хреста стоять Богородиця та апостол Іоан Богослов у спокійних, здавалось би, позах. Лише розведені в розпачі руки Діви Марії та ясні сльози на її ликові свідчать про глибоке переживання.

У верхній частині на клубчастих сірих хмарах зображено два ангели. Це традиційні для іконопису XVIII ст. образи посланців Господніх. Світловолосі, з розгорнутими крилами, у білих туніках та червоних далматиках, вони навколійки стоять на хмарах обабіч розп'яття. У їхніх руках – чаша і пелена, куди рясними потоками з долонь Ісуса стікає кров. Саме кров Христа є символічним ядром композиції, її струмені течуть по тілу, з грудей та долонь. Важливість крові Ісуса була пояснена ще отцями Церкви у IV ст.: це основа таїнства Євхаристії. Культ Святої Крові

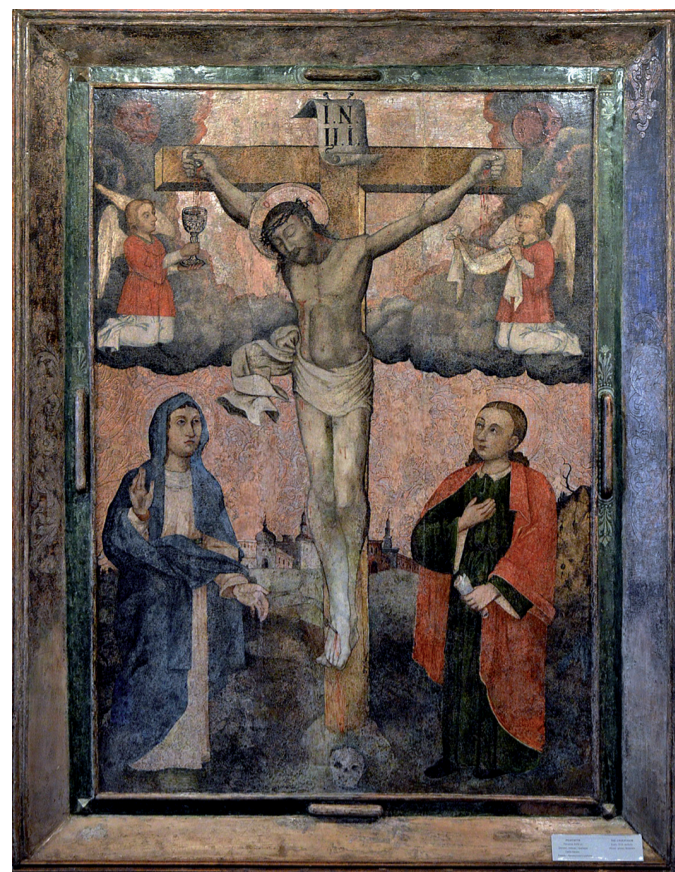
у мистецькій християнській традиції був поширений із XIV ст., тож у творах художників епохи Відродження біля розп'яття з'являються ширяючі ангели, які збирають кров Христову в чаші.

Позем ікони написаний у вигляді невисоких пагорбів, на їхньому тлі виділяється невелика світла печера з черепом, який символізує Голгофу та могилу прабатька Адама (гріхи його були викуплені жертвою Ісуса). На пагорбах автор зобразив архітектурний пейзаж невеликого середньовічного містечка з мурами, високими будівлями та стрункими шпилями дзвіниць як своєрідний спогад про древній Єрусалим.

Угорі композиції в клубах хмар симетрично розміщено символічні образи Сонця і Місяця у вигляді дисків з обличчями всередині. Це відтворення слів євангеліста Луки: «... і настала темрява по всій землі... І сонце затьмарилося, і завіса в храмі роздерлася посередині» (Лк. 23: 44–45). Крім того, ці деталі композиції символізують кінець Старого Заповіту (місяць) та початок Нового (сонце).

Автором ікони, ймовірно, є майстер, близький до кола так званого Маляра з Михнівки, який працював у кінці XVII – на початку XVIII ст. в Ковельському повіті. У композиції присутні характерні риси творів, пов'язаних із живописом цього автора, – строга симетрія, ясний і спокійний колорит, декоративність, поєднання символічних і реалістичних форм. Тут яскраво проглядається індивідуальність, творчі пошуки та, водночас, прихильність до традицій середньовічного волинського малярства.

Ікона потрапила до нашого музею в аварійному стані, зі значними втратами живописного шару та ґрунту у нижній частині. Реставрація пам'ятки проходила у 2010 р. в Національній академії образотворчого мистецтва і ар-

хітектури (м. Київ, реставратор М. Плехов) та реставраційній майстерні Волинського краєзнавчого музею (реставратор Л. Обухович).

Людмила КАРПЮК,
провідний науковий співробітник Музею волинської ікони

ПОСТАТІ

Пом'янули владика Якова (Панчука) з нагоди 15-річчя упокоєння

16 березня митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив заупокійну літію на могилі митрополита Якова біля кафедрального собору Святої Трійці.

В заупокійній молитві взяли участь, зокрема, віце-канцлер єпархії протоієрей Олександр Безкорований, інше духовенство, родичі спочилого архієрея.

Митрополит Яків (у миру Іван Дмитрович Панчук) – великий богомільник, знавець канонічного права, історії нашої Церкви, патріот України. Всі свої знання, любов до Бога й Батьківщини передавав пастві, священнослужителям, учням.

Народився 5 жовтня 1931 р. в с. Лосятин Кременецького району Тернопільської області. Батько Дмитро Іванович трудився теслюю, а мати Марія Марківна – домогосподаркою. Сім'я Панчуків була великою: майбутній владика мав трьох братів та дві сестри. Це була побожна українська родина.

Особливо яскравий відбиток на дитячу душу наклала велична святиня – Успенська Почаївська лавра, неподалік якої знаходиться Лосятин. Тож після закінчення школи навчався в Ленінградській семінарії, потому в духовній академії.

Тоді, у розпалі хрущовських гонінь, влада масово закривала храми й монастирі. Але, незважаючи на переслідування монахів Почаївської лаври, брат Яків із багажем богословських знань повертається до неї. З 1966 по 1974 рр. він виконує тут різні послухи – бібліотекар, уставник, регент, благочинний. За ревну

службу в 1969 р. возведений у сан ігумена. Згодом став намісником лаври у сані архімандрита. Однак через недоброзичливість органів влади змушений піти з неї.

Лише з перетворенням Українського екзархату РПЦ в Українську Православну Церкву із правами самоуправління 24 листопада 1990 р. Священний Синод УПЦ обрав о. Якова єпископом Почаївським. Але через прихильність до автокефалії Української Церкви знову змушений був покинути обитель. Після «Харківського собору» 1992 р., на якому єпископи відреклися своїх підписів під рішенням Помісного Собору 1991 р. щодо проголошення автокефалії, владика Яків залишився із Предстоятелем – Митрополитом Філаретом, і так стало можливим створення Київського Патріархату.

За заслуги перед Церквою в 1993 р. преосвященний був піднесений до сану архієпископа. З 12 квітня 1995 р. до смерті 16 березня 2004 р. керував Волинською єпархією (з листопада 1995-го – як митрополит Луцький і Волинський), був постійним членом Священного Синоду УПЦ КП. За заслуги перед Церквою нагороджений орденами Христа Спасителя та Святого рівноапостольного князя Володимира I і II ступенів. Також мав нагороди Єрусалимського і Румунського Патріархатів.

Оксана КАРНКОВСЬКА

ХУДОЖНЄ СЛОВО

ЗНАХІДКА

Новела

У полі він був, як во храмі. Пошепки молилися міради свіч – підходили жнива, і повнозерне колосся з дня на день дожидало серпа. На пагірку розкинулася плащаниця маку й ромену. А ген край поля, за панським фільварком, старезним іконостасом стояв ліс: за ним причащається сонце. А ще долинав – десь ізтамідти – ледве вловимий спів «Херувимської». Мо' – із душі?

Карпо з малих літ у церкві. Парубчаком дали читати Часослова, так щовідправи й читає; вже й голос не той. Вже й тримає лише для годиться, хіба коли-не-коли гляне: в голові зберігає всі письмена. «Велічт душа моя Господа і возрадовался дух мой о Боже, Спасе Моєму... Вся земля да поклоніться Тебе, і поєт Тебе, да поєт же Імені Твоєму, Вишній!» Карпо наклав хреста – Боже, помагай –

і взявся за косу: жжжих! жжжих! «Вся земля да поклоніться Тебе... да поєт же Імені Твоєму, Вишній!»

Читає-то він Часослова давно, гарно, як належить – нарозспів, і титла-скорочення знає, і все, – а слів усіх так і не розуміє. І що воно таке – «Вишній»? Або ж – «Пасий Ізраїля, вонмі»? Або ще: «Отригну серце моє слово благо?»

Батьюшки – вони знають: їх у семінаріях мусили б навчити. Підійшов би коли до отця Аліпія, спитав, дак – ти що, все життя читаєш Біблію і не знаєш, що таке «вонмі»?

Бувало, брав книгу з церкви додому, на вечір. Читав сам – читав, щось здогадувався, читав поволі, насолоджуючись звучанням, читав, як уже всі полягали, читав, доки було гасу в лампі... Оце й учора читав допізна. Як ранок

прокинувся – іще слова не затихли в голові, так і пішов на косовицю з відлунням священних слів.

«Аще лі кто Духа Христова не імаєт, сей несть Єгов. Аще лі Христос в вас, плоть убо мертва гріха раді... Жжжих! жжжих! «Молю же ви, братіє, Іменем Господа нашого Ісуса Христа»... Жжжих! жжжих! «Пісано бо єсть: погублю премудрость премудрих і разум разумних отвергну»... Жжжих! жжжих! «Где премудр, где книжник, где совопросник века сего?»... Купи Біблію! Жжжих! «Понеже бо...». Що? Що таке? Хто це??

Покинув косу – тиша, аж дзвенить. Лише лелека в блакитному небі.

Видалось, мабуть.

Жжжих! жжжих! «Премудрость же не века сего престаючих»... Жжжих! жжжих! «Но глаголем премудрость Божию в тайне сокровенную»... Купи Біблію в місті. – Га? Знов? Хто це??

Спинивсь. Перехрестився. Став.

Ніде нікого. Скільки сягнути зором – ні лялечки.

Господи...

Чи не захворів ото?..

Знову – за косу.

Купи Біблію.

Піди до міста й купи Біблію, українською мовою: є. – За віщо, Господи? Я ж бідний, де мені до книжок!.. – Знайдуться гроші. Купи, і читай, і розумій. Читай, розумій, розголошуй – і не бійся, Дух бо Святий на тобі. – Та я ж, Господи... – Не бійся, черідко мала...

Карпо – вітром з поля! Аж закурилася тепла дорога! Ідуть люди з косами: «Ти куди?». Іде батьюшка вигоном: «Що сталося?» – Гай-гай, я з янголом розмовляв! «Тю-тю», – люди. «Хрестися», – батьюшка. Біжить Карпо щодуху, біжить не чуючи ніг...

Тільки впавши з розгону в м'який порох, охолів отак-то. У гóрі надто не сумуй, у щасті надто не радій. Об що це я все-таки перечепився? Цеглина чи що... А це?!

На брудній мозолястій долоні сяяла золота монета.

Віктор ГРЕБЕНЮК

ЄДИНА ЦЕРКВА

ЛОБАЧІВКА: ПЕРША ЛІТУРГІЯ В ПЦУ

Службу Божу в храмі Святої Трійці цього села Горохівського деканату відправили 10 березня, в Прощену неділю, повідомив декан протоієрей Андрій Сидор.

Перше Богослужіння після возз'єднання парафії Московського Патріархату з Православною Церквою України очолив новопризначений настоятель із с. Скригове священник Сергій Петрошук. З ним співслужило духовенство благочиння. Душпастир подякував за довіру та попросив у присутніх прощення, а вірні – в нього.

За словами о. Андрія, в переповненому храмі панувало таке піднесення, мовби на Пасху. Парафіянам дуже сподобалася Служба українською мовою та новий хор.

24 лютого в громаді відбулись парафіяльні збори, на яких майже одногосно прийнято рішення про зміну юрисдикції. Після цього МП поширював неправдиві повідомлення, що це начебто місцева влада захопила храм та насильно перевела його в ПЦУ. Тож на першій після переходу в Українську Церкву Божественній Літургії вірні показали очевидне спростування московських фейків: не може громада сама в себе захопити Божий дім.

Оксана КАРНКОВСЬКА. Світлина з сайту volyn.com.ua

ЖИДИЧЕНСЬКЕ ВОЗЗ'ЄДНАННЯ

Відновлення єдності УПЦ (МП) з Православною Церквою України проходить доволі швидко, проте не всюди однаково: у більшості громад – тихо-мирно, в деяких – у гарячих емоціях, а от у Жидичині – просто разуче.

Про інцидент, який трапився вночі 23 лютого в цьому селі Ківерецького деканату, повідомили на сайті місцевого чоловічого монастиря ПЦУ.

Колишній настоятель парафії Святителя Миколая Чудотворця, що недавно перейшла з Московського Патріархату в Православну Церкву України, Володимир Гелета відкрив вогонь по парафіянам, які охороняли свій храм. Сюди викликано поліцію.

Братія обителі, будівля якої – через паркан із парафіяльною церквою, поширила заяву, що пояснює ситуацію.

У документі сказано, що оскільки Свято-Миколаївська громада ще 17 лютого на загальних зборах прийняла одностайне рішення об'єднатися з ПЦУ, «ініціативна група релігійної громади у супроводі працівників поліції звернулася до місцевих священників отців Романа та Володимира Гелет з проханням віддати ключі та установчі документи. На миролюбиве прохання людей священник відповів погрозами, прокляттями і нецензурною лайкою. Після цього зборами релігійної громади на подвір'ї Свято-Миколаївського храму було прийнято рішення про входження у храм, про що складений відповідний акт. У процесі таких дій на представників релігійної громади здійснювався постійний тиск з боку невідомих осіб: лунали погрози життю, прокльони, провокації до бійки».

Ченці також звертають увагу на поширення в соцмережах неправдивої інформації про «побої, травми та інші факти спричинення шкоди здоров'ю та життю людей». Усе це є «виключно ціленаправленою провокацією та дезінформацією суспільства», – зазначено в заяві.

24 лютого, в неділю про блудного сина, у храмі відправили перше Богослужіння після возз'єднання. Його очолив декан монастирів єпархії, намісник Жидичинської обителі архимандрит Константин (Марченко).

За його словами, в Божому домі, переповненому вірними, панувало таке духовне піднесення, яке можна порівняти з великоднім. А вже частина парафіян близько 30 років не мала змоги тут молитися. Після отримання Україною незалежності вони вважали за неможливе залишатися у підпорядкуванні Московського Патріархату й вимушено молилися за межами цього храму.

Надія на об'єднання парафії зміцніла, коли в Жидичині поруч із церквою відновили монастир. Проте роками зусилля ченців і мирян були безрезультатними, насамперед через промосковську позицію місцевих священнослужителів УПЦ (МП).

Реальні зміни в свідомості людей з'явилися тоді, коли Росія стала явним агресором, а Російська Православна Церква – духовною опорою для окупантів. Ще більший поштовх

– об'єднання УПЦ КП, УАПЦ та частини УПЦ (МП) і, звичайно, Томос про визнання автокефалії.

Ця парафія першою на Волині повністю пройшла процедуру зміни підлеглості згідно із Законом України. Відповідне розпорядження підписав голова облдержадміністрації Олександр Савченко, повідомивши про це 28 лютого у «Фейсбуці». Посадовець зазначив: «Усі статuti відповідно до законодавства мають бути зареєстровані в ОДА, тому ми напрацювали алгоритм дій та методику, якою будемо керуватися у цьому процесі».

А 17 березня, в неділю Торжества Православ'я, митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив тут Божественну Літургію. Це було перше архієрейське Богослужіння українською мовою, адже до входження парафії в ПЦУ в цих стінах 78 років не правили рідною мовою. Під час проповіді керуючий єпархією зазначив, що храм відкрито для всіх, адже це – Божий храм. І сьогодні ми прийшли подякувати Господу за Його діяння. Також високопреосвященний наголосив, що нам немає чого ділити. Ми хочемо усі жити мирно й дружно. «А якщо хочуть миритися, то не випомінають один одному», – пояснює архіпастир, закликаючи до спільної молитви усіх жидичан та життя у християнській любові.

Свято-Миколаївську церкву в Жидичині зведено 1793 р., вона є пам'яткою, що охороняється державою. Божий дім побудований як частина архітектурного комплексу чоловічого монастиря XVII–XVIII ст.

Проте комплекс донедавна був поділений між двома юрисдикціями. Після того як опіку над історичним об'єктом перебрало духовенство ПЦУ, з'ясувалося, що споруда у вкрай занедбаному стані. Тож ченці спільно з активними парафіянами докладають усі зусилля, аби привести храм до належного вигляду. Він потребує реставрації, але настоятель архимандрит Константин висловлює впевненість, що пам'ятку архітектури обов'язково буде відроджено.

Ольга ВЕРЕМЧУК. Світлина з сайту volynpost.com

ЄДНАННЯ ПРАВОСЛАВНИХ ТРИВАЄ

Волинська єпархія ПЦУ суттєво збільшилася за місяць.

Канцлер єпархії протоієрей Микола Цап повідомив, що з 23 лютого по 20 березня митрополит Луцький і Волинський Михаїл прийняв у Православну Церкву України громади, які вийшли з Московського Патріархату: сіл Несвіч, Новостав, Веселе Луцького р-ну, Лобачівка, Смолява, Пильгани, Бистровиця, Півранче, Хмельницьке, Охлопів, Ватин, Красів, Бережанка, Звиняче, Зелене, Терешківці (зі священником), Ощів, Жуковець, Шкльинь, Мирне, Мирків, Марковичі Горохівського, Нуйно Камінь-Каширського, Бубнів Локачинського, Квітневе, Вишеньки та Тристеня Рожичанського, Боровичі Маневецького і Великий Куринь Любешівського. На Любешівщині це перша громада, яка возз'єдналася з Православною Церквою України.

Є також один перехід в обласному центрі. У луцькому храмі Великомученика Юрія Переможця при Головному управлінні національної поліції у Волинській області більше не буде

служити священник Московського Патріархату. Ініціаторами возз'єднання із Православною Церквою України стали самі працівники МВС.

23 лютого тут відбулась перша Божественна Літургія, яку очолив міський декан протоієрей Михайло Онищук. У Відправі взяли участь військові священники, зокрема, головний військовий капелан єпархії протоієрей Михайло Бучак, начальник ГУНП у Волинській області Петро Шпига, працівники МВС та інші миряни.

Настоятелем призначено капелана 32-го Окремого батальйону Національної гвардії України священника Сергія Лівончука, який неодноразово ніс капеланську службу в зоні проведення ООС.

Отож станом на 20 березня після отримання Томосу Волинська єпархія збільшилася на 72 парафії та 13 священників.

Ольга ВЕРЕМЧУК, Надія ВОНСІЦЬКА

Учасники першої у ПЦУ Літургії в луцькому храмі Великомученика Юрія Переможця при Головному управлінні Національної поліції у Волинській області.

Світлина з архіву Синодального управління військового духовенства

ДЕКАНИ ПРЕДСТАВЛЯЮТЬ НАСТОЯТЕЛІВ У НОВИХ ПАРАФІЯХ ПЦУ

Громади, котрі возз'єдналися з Православною Церквою України без священників, зустрічають нових душпастирів. Деякі благочинні повідомляють у «Фейсбуці» про Богослужіння, на яких проводять представлення настоятелів. Зокрема, луцький районний декан протоієрей Володимир Присяжнюк 24 березня поширив допис про Відправу в храмі Казанської ікони Божої Матері с. Садів. Це село, відоме багатьма пам'ятками історії, долучилося до ПЦУ в січні. Тут служить тепер молодий священник Назар Партика.

Звичайно, для кожної парафії такі Божественні Літургії є особливо піднесеними, зворушливими і пам'ятними. Дай, Боже, щоб початок нових сторінок в історії сіл, де громади зробили історичний вибір, привів до численних духовних плодів.

Прот. Віталій СОБКО.

Світлина з архіву прот. Володимира Присяжнюка

ПЦУ І ЦЕРКОВНОСЛОВ'ЯНСЬКА МОВА

Нині, після канонічного визнання автокефалії Православної Церкви України дедалі більше парафій Московського Патріархату возз'єднуються з нею. Одні громади ще й до того перейшли на українську мову богослужінь, інші переходять тепер – одразу чи крок за кроком. Але деяким і мирянам, і священникам перепону для возз'єднання є саме мова відправ. Вони думають, що відновивши єдність з одновірцями, довелось б конче перейти на українську.

Насправді ж такої вимоги нема. Дійсно, у більшості храмів ПЦУ богослужбова мова – українська. Однак якщо громада бажає залишатися з церковнослов'янською, вона може з нею залишатися.

Щоправда, стосовно цієї мови доводиться чути деякі неточні судження. Мовляв, служити треба тільки нею, бо саме з нею було хрещено Русь, що тільки така піднесена й малозрозуміла мова і личить для молитов до Всевишнього.

При цьому забувають деякі факти. Старий Завіт під натхненням Святого Духа створено давньоєврейською мовою, коли вона була ще розмовною. Згодом перетворилась на «мертву», нею вже не говорили в побуті, навіть не проповідували в синагогах, вона стала суто «священною» – тільки для читання Святого Письма (читали й тут же перекладали живим людям живою говіркою). Тож Ісус Христос проповідував тією мовою, котрою щоденно спілкувалися євреї за Його часів, – арамейською (хоч і не «просторічною», та все-таки простою, живою). Щоб поширити Боже Слово серед інших народів, апостоли склали Новий Завіт тогочасною «простою» грецькою (у ті часи міжнародною); це вже

згодом її стали сприймати з особливим піднесенням, як священну.

Коли святі Кирило й Мефодій у IX ст. створили зрозумілу слов'янам літературну мову (тепер ми її називаємо церковнослов'янською), із грецької вони переклали священні тексти на один діалект болгарської. То була теж розмовна говірка, у ній бракувало багатьох «християнських» слів, тож їх запозичили з грецької або створили на зразок грецьких. І так слов'яни одержали свою писемну мову, змогли через неї навчатися Христової віри, бо різниця між слов'янськими наріччями ще не була такою великою: і серби, і чехи, і русини доволі легко сприймали тогочасну болгарську.

Але роки ішли, мови розвивалися і все більше розрізнялися. Змінювався їхній устрій, вимова, деякі букви стали читатись інакше, у багатьох випадках старі форми слів набули нового змісту. Церковнослов'янська мова часів Кирила і Мефодія вже в Київській Русі та інших слов'янських землях сприймалася дедалі важче. Тож у священні тексти стали вносити зміни з тогочасних живих говірок. Тому казати, що нинішня церковнослов'янська – це та сама, з якою хрестилася Русь, буде неправильно. Зміни в неї, офіційні й неофіційні, вносили й надалі.

З часом витворились кілька варіантів, або ж ізводів, цієї мови. Тобто написано однаково, а читається в різних народів по-різному: болгарський, сербський, український, російський ізводи.

Наприклад, Господня молитва «Отче наш» по-церковнослов'янськи (раннього її етапу) пишеться так:

Як це вимовлялося в давньоруські часи –

Отче нашъ, ѿже еси на небесахъ; да святитѣся имя твоє; да приидетъ царствіе твоє; да бжедѣтъ воля твоѧ такъ на небесахъ и на земли. Хлебъ нашъ насущный даждь намъ днесъ; и остави намъ долги наша, якоже и мы оставимъ должникомъ нашимъ; и не введи насъ во искушеніе, но избави насъ отъ лукаваго.

питання окреме: буква ѣ «єр» (теперішній твердий знак) позначала надкороткий звук «о», буква ь «єрь» (теперішній м'який знак) – надкороткий «е», буква Ѧ «юс малий» – носове «е» і т. д. і т. п. Давно-предавню немає в нашій мові надкоротких і носових звуків.

А сучасним російським ізводом це читається так (записуємо вимову українськими літерами):

«Отче наш, Іже еси на небесах, да святитися имя Твое, да приидет царствие Твое, да будет воля Твоя, яко на небесахъ и на земле. Хлебъ нашъ насущный даждь намъ днесъ, и остави намъ долги наша, якоже и ми оставимъ должникомъ нашимъ, и не введи насъ во искушеніе, но избави насъ отъ лукаваго».

Українським ізводом церковнослов'янської мови це читається так:

«Отче наш, Іже еси на небесах, да святитися имя Твое, да приидет царствие Твое, да будет воля Твоя, яко на небесахъ и на земли. Хлебъ нашъ насущный даждь намъ днесъ, и остави намъ долги наша, якоже и ми оставимъ должникомъ нашимъ, и не введи насъ во искушеніе, но избави насъ отъ лукаваго».

Український, або ж київський ізвод був поширений по всій Україні, однак його витіснили ізводом російським до крайнього заходу наших етнічних земель.

Чи використовується нині церковнослов'янська українського ізводу? Почасти так. Користуються нею в УГКЦ (на Галичині – в деяких монастирях, у багатьох звичайних громадах у Польщі), а в Мукачівській єпархії, на Закарпатті – у переважній більшості парафій. Користуються нею русини-українці в Словаччині, а також у Польській Православній Церкві – здебільшого на Лемківщині.

Нинішній митрополит ПЦУ Симеон (Шостацький) у 2004 році, коли був архієпископом Володимир-Волинським і Ковельським УПЦ (Московського Патріархату), благословив до видання Молитвослов українським ізводом церковнослов'янської. До нього входять різноманітні молитви, текст Літургії Іоана Золотоустого, заупокійних служб, деякі акафісти і т. ін. Частина парафій і монастирів під проводом цього владики тоді було українізовано таким чином.

Отже, у вашій громаді після переходу в ПЦУ є можливість лишитися з церковнослов'янською. Але варто при цьому пам'ятати: вона все одно вже не така, як була за Кирила й Мефодія чи навіть у Київській Русі, та є в нас тепер або російського, або українського ізводів.

Авжеж, ми повинні з повагою ставитися до духовної спадщини. Це перша літературна мова Русі-України, нею навчалися істин православ'я наші предки. Вона й нині має право на існування. Якщо вам краще розмовляти з Богом, ангелами небесними і святими цією давньою мовою, яку самі добре розумієте й інших можете навчати, – нехай буде так. Господи, «просвіти мої очі мислення, отверзи моя уста поучатися словесем Твоїм, і разуміти заповіді Твоя, і творити волю Твою...»

Віктор ГРЕБЕНЮК

— ТОЧКА ЗОРУ —

Що робить на українському Поліссі Патріарх Кирил?

Священники ПЦУ виявили ще одне підтвердження того, що духовенство УПЦ (МП) обманює своїх парафіян щодо статусу своєї Церкви.

У храмі с. Годомичі Маневицького р-ну, де парафія вийшла з Московського Патріархату, возз'єднавшись із Православною Церквою України, новопризначений настоятель священник Роман Медведєв виявив брошуру... «Пасхальное послание Патриарха Московского и всея Руси Кирилла», датовану 2017 роком. Причому – текст подано не тільки російською, а й українською (!) мовами. Місцеві церковні прислужники підтвердили, що попередній душпастир із МП виголошував це послання за тогорічним великоднім Богослужінням.

Треба сказати, що у Православ'ї є така доволі давня традиція, коли Предстоятелі Помісних Церков, єпархіальні архієреї з нагоди найбільших свят звертаються зі спеціальними проповідями, які називаються посланнями. Насамперед – це Пасха й Різдво Христове.

Зрозуміло, що керуючі єпархіями звертаються лише до пастви на своїй території, а от Предстоятель – до всієї церковної спільноти. І дійсно, коли подивитися Устав РПЦ на її офіційному сайті, то в главі IV, п. 7 читаємо: «Осуществляя свою каноническую власть, Патриарх Московский и всея Руси... ж) обращается с пастырскими посланиями ко всей полноте Русской Православной Церкви».

Тут усе зрозуміло й проблема не в цьому. Проблема в тому, що духовенство РПЦ в Україні переважно не таке чесне перед парафіянами, як хоча б колишній настоятель із с. Годомичі. Воно навмисне прикривається назвою *Українська Православна Церква*, щоб ввести в оману прихожан. Воно постійно повторює: «Ми не російська, а українська Церква, наш Предстоятель не в Москві, а в Києві, ми самостійні і незалежні» тощо. Заради того, щоб не видати себе, дехто навіть не поминає Московського Патріарха під час Відправ та служить українською мовою.

Ось і на так званому стоянні за віру в Луцьку перед облдержадміністрацією 28 лютого представники МП тримали плакати, переконуючи: «Ми є УПЦ».

Чи можна цю частину ідеології РПЦ не називати дезінформаційною? Відверто кажучи, важко назвати інакше. Як і важко припустити, що таким чином українські адепти «русского мира» зневажають чи соромляться свого московського Предстоятеля і справжньої назви Церкви.

Але поки говорять людям одне, діють, як їм треба. Колишній настоятель із Годомич не їздив же за посланням Патріарха в Москву. Все робиться централізовано: з Московської Патріархії в Київську митрополію, звідти – в управління єпархії, а далі – у храми. Зокрема, за словами маневицького декана ПЦУ протоієрея Андрія Закидальського, послання Предстоятеля РПЦ за різні роки, зокрема, роки нинішньої російської агресії щодо України, виявлено й у церквах інших громад, які покинули Московський Патріархат.

До речі, це повідомлення перегукується з іншим, опублікованим нами минулого місяця. Тоді йшлося про антимінси, підписані Патріархом Кирилом для українських храмів.

Прот. Віталій СОБКО, Ольга ВЕРЕМЧУК.
Світлина інформаційної служби єпархії

Старовижівський суд спростовує «сенсацію» МП

В Управлінні єпархії УПЦ (Московського Патріархату) продовжують поширювати недостоірну та викривлену інформацію.

9 березня на сайті *епархія.укр* цього об'єднання розміщено публікацію «Старовижівський суд визнав факти кримінальних правопорушень по відношенню до релігійної громади с. Мизово», яку процитували деякі світські новинні ресурси. У читачів могло скластися враження, що в конфлікті навколо переходу парафії Різдва Пресвятої Богородиці цього села органи державної влади виявили порушення з боку Православної Церкви України.

Однак прес-служба Старовижівського районного суду офіційно роз'яснила, що насправді йдеться про те, що заяву стосовно можливих порушень було невчасно внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Тільки це і нічого більше. У роз'ясненні йдеться: «Відповідно до кримінального процесуального закону питання наявності чи відсутності в діях осіб ознак злочину можуть бути вирішені лише за результатами проведення повного досудового розслідування або під час розгляду справи судом по суті».

Тому журналістів та всіх інших зацікавлених осіб закликають перед поширенням інформації про Старовижівський районний суд обов'язково звертатися до його прес-служби.

Треба розуміти й причину неправдивих повідомлень інформаційними підрозділами МП. Для того, аби створити необхідну картинку для пропагандистської машини російських окупантів, їхні представники в Україні, зокрема, ті, хто відповідає за «церковний фронт», мають показувати УПЦ (МП) в образі жертви, волати про «гоніння», своїх колишніх парафіян називати «рейдерами» тощо. Тож не варто сприймати серйозно ці повідомлення.

Віктор ГРЕБЕНЮК, прот. Віталій СОБКО

